

OTSUS

29.02.2016 nr 5.1-5/16-008

Koondumisele nr 04/2016 Viking Malt Oy ja Danish Malting Group A/S loa andmine

1. Koondumine

01.02.2016 esitas Soomes registreeritud äriühingu Viking Malt Oy (edaspidi Viking; registrikood 0802004-9) volitatud esindaja Konkurentsiametile koondumise teate, mille kohaselt sõlmisid Taani äriühing Carlsberg Breweries A/S (edaspidi Carlsberg; registrikood 25508343) ja Viking 04.01.2016 aktsiate ostu-müügilepingu. Lepingust tulenevalt omandab Viking 100% Taani äriühingu Danish Malting Group A/S (edaspidi DMG; registrikood 16993409) aktsiatest.

Tehingu tulemusena kuulub DMG koondumise teate esitanud äriühingu Viking valitseva mõju alla konkurentsiseaduse (edaspidi KonkS) § 2 lg 4 tähenduses ning antud juhul on tegemist koondumisega KonkS § 19 lg 1 p 2 sätestatud viisil.

Konkurentsiamet avaldas 01.02.2016 ülalnimetatud koondumise teate saamise kohta teate väljaandes Ametlikud Teadaanded. Asjast huvitatud isikud nimetatud koondumise kohta arvamusi ja vastuväiteid ei esitanud.

Konkurentsivolukorra analüüsimiseks ning koondumisest tulenevate mõjude hindamiseks saatis Konkurentsiamet 08.02.2016 taotlused teabe saamiseks seitsmele ettevõtjale, kes kasutavad oma tootmisprotsessis toorainena linnaseid.

2. Koondumise osalised

KonkS § 20 punkti 2 järgi on koondumise osaliseks füüsiline isik või ettevõtja, kes omandab valitseva mõju ühe ettevõtja või tema osa või mitme ettevõtja või nende osade üle.

KonkS § 20 punkti 4 järgi on koondumise osaliseks ettevõtja, kelle üle või kelle osa üle valitsev mõju omandatakse.

Seega on käesoleva koondumise osalisteks Viking ja DMG.

Viking kuulub Rootsi umbes 29 000-liikmelise põllumajandusühistu Svenska Lantmännen ek för (edaspidi Svenska Lantmännen) ja Rootsis registreeritud valdusettevõtja Polttimo Oy ühise valitseva mõju alla. Svenska Lantmännen tegutseb põllumajanduses ning energia- ja toiduainetööstuses. Põllumajandussektoris toodab

Svenska Lantmännen laias valikus tooteid kariloomadele ja taimekasvatuseks ning ühistu tegevus hõlmab ka õlleodra müüki ja tootmist. Samuti on ettevõtja tegev masinatööstuses ning tegeleb põllutöömasinate impordi ja müügiga, toodab määrdeaineid ning tegutseb AB Volvo partnerina. Toiduainete sektoris tegeleb ettevõtja muuhulgas jahu-, hommikusöögi- ja pastatoodete, külmutatud ja värsked leiva, looma- ning valmistoitude arendamise, töötlemise ja turustamisega. Samuti tegeleb ettevõtja Rootsis kinnisvaraarendusega kogu grupi jaoks. Eestis on Svenska Lantmännenil kaks tütarettevõtjat: AS Swecon, mis tegeleb peamiselt Volvo kaubamärgiga ehitusmasinate müügi, hoolduse ning varuosadega varustamisega ja OÜ Tehnomaja, mis rendib AS-ile Swecon pindasid.

Polttimo Oy on valdusettevõtja, millel iseseisev äritegevus puudub ning mille üle omab valitsevat mõju füüsiline isik Pär-Gustaf Relander. Polttimo valitseva mõju alla kuulub Rootsis registreeritud äriühing Senson Oy, mis tegeleb ekstraktide ja ensüümide tootmisega toidu- ja joogitööstuse jaoks.

Vikingile kuuluvad linnastetehased Soomes, Rootsis ja Leedus ning toodetud linnaseid müüakse peamiselt Euroopa Liidus, kuid ka teistes maailma osades. Eesti ostjatele müüakse linnaseid peamiselt Leedu, aga ka Soome tehaste kaudu. Viking ei kuulu ühtegi ettevõtjate gruppi, mis tegeleks õlle tootmisega.

DMG peamiseks tegevusalaks on linnaste tootmine ja müük. DMG-le kuuluvad linnastetehased Taanis ja Poolas. DMG omab valitsevat mõju Poola äriühingu Danish Malting Group Polska Sp.z.o.o üle, millele kuulub omakorda osalus Slodownia Strzegom Sp.z.o.o-s. Ettevõtjad tegelevad linnaste tootmise ja müügiga ning müüvad vähesel määral ka odraseemneid. Enamus toodangust müüakse Carlsberg grupi ettevõtjatele.

3. Õiguslik hinnang

3.1 Koondumise kontrolli kohaldamine

KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollitakse koondumist, kui koondumise osaliste eelnenud majandusaasta käibed Eestis kokku ületavad 6 000 000 eurot ja vähemalt kahe koondumise osalise käibed Eestis ületavad kummalgi 2 000 000 eurot.

Koondumise osaliste 2015. aasta käive Eestis oli kokku üle 6 000 000 euro ja koondumise osaliste Eesti käive eraldi ületas nimetatud perioodil 2 000 000 eurot, mistõttu kuulub nimetatud koondumine KonkS § 21 lg 1 kohaselt kontrollimisele.

3.2 Kaubaturud

KonkS § 3 lg 1 kohaselt on kaubaturg hinna, kvaliteedi, tehniliste omaduste, realiseerimis- ja kasutustingimuste ning tarbimis- ja muude omaduste poolest ostja seisukohalt omavahel vahetatavate või asendatavate (edaspidi asendatavate) kaupade käibimise ala, mis hõlmab muu hulgas kogu Eesti territooriumi või selle osa.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 17.07.2006 määruse nr 69 Koondumise teate esitamise juhendi (edaspidi Juhend) § 8 lg 3 punkti 1 kohaselt on horisontaalselt

mõjutatud kaubaturuks selline kaubaturg, kus tegutseb vähemalt kaks koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat ja koondumine tekitab vähemalt 15-protsendilise ühise turuosa. Sama paragrahvi lõike 3 punkti 2 kohaselt on vertikaalselt mõjutatud kaubaturuks iga kaubaturg, kus tegutseb üks või mitu koondumise osalist või nendega samasse kontserni kuuluvat ettevõtjat, mis eelneb või järgneb kaubaturule, kus tegutseb mõni teine koondumise osaline või temaga samasse kontserni kuuluv ettevõtja, ning kus mõne osalise individuaalne turuosa või osaliste ühine turuosa on vähemalt 25 protsenti, olenemata sellest, kas nad on tegelikult müüja ja ostja suhetes või mitte.

Kaubaturgude piiritlemisel antud koondumises arvestab Konkurentsiamet koondumise osaliste ning nendega samasse kontserni kuuluvate ettevõtjate põhitegevusalasid. Konkurentsiametile esitatud koondumise teate kohaselt on koondumise osalistel horisontaalselt kattuvaid ja vertikaalselt seotud äritegevusi alljärgnevatel kaubaturgudel.

3.2.1 Linnaste tootmise ja müügi kaubaturg

Linnaseid kasutatakse põhilise toorainena õlle tootmisel. Konkurentsiametile esitatud koondumise teate kohaselt tegelevad Viking ja DMG mõlemad linnaste tootmise ja müügi. Seega tekib horisontaalne kattuvus koondumise osaliste tegevuse vahel linnaste tootmise ja müügi osas.

Vikingile kuuluvad linnasetehased Soomes, Rootsis ja Leedus ning DMG-le kuuluvad linnasetehased Taanis ja Poolas. Mõlemad ettevõtjad müüvad oma toodetud linnaseid peamiselt Euroopa Liidus, kuid ka teistes maailma osades.

Kuivõrd koondumise teate kohaselt Eestis linnasetehaseid ei ole ning kogu tarbitud linnased imporditakse Euroopa Liidu riikidest, hindab Konkurentsiamet mõju konkurentsiolekorradele linnaste tootmise ja müügi kaubaturul laiemalt kui Eesti territooriumil.

Käesoleva koondumise puhul toetab geograafilise turu laiemat käsitlust ka koondumise menetlemise käigus tootmisprotsessis linnaseid kasutatavatelt Eesti ettevõtjatelt kogutud teave. Saadud teabe kohaselt ostavad ettevõtjad linnaseid peamiselt Euroopa Liidu riikidest. Valik tarnijatest tehakse eelkõige sobivate tingimuste põhjal, kuid võimalusel ka asukohamaa järgi, et hoida transpordikulud madalal.

Koondumise osalised hindavad majandusharu erialaste teadmiste ja väljaande Beer statistics 2015¹ põhjal, et linnaste arvestuslik müügimaht Euroopa Liidus oli 2015. aastal ligikaudu 2 101 miljonit eurot, millest Vikingi müügimaht oli ligikaudu [...] miljonit eurot ja DMG müügimaht ligikaudu [...] miljonit eurot. Seega kujuneb koondumise osaliste ühiseks turuosaks ligikaudu [5-10]%.

Kui geograafilist turgu käsitleda kitsamalt ja arvestada linnaste arvestuslikku müüki regioonis (st Balti riigid, Skandinaavia, Poola, Saksamaa, Belgia, Prantsusmaa ja Suurbritannia), siis linnaste tootmise ja müügi kaubaturu kogumaht 2015. aastal oli ligikaudu 1 303 miljonit eurot, millest Vikingi müügimaht oli ligikaudu [...] miljonit eurot ja DMG müügimaht ligikaudu [...] miljonit eurot. Seega kujuneb koondumise

¹ http://www.brewersofeurope.org/uploads/mycms-files/documents/publications/2015/statistics_2015_v3.pdf

osaliste ühiseks turuosaks ligikaudu [10-20]% mistõttu ei ole ka kaubaturu kitsama geograafilise käsitluse korral tegemist horisontaalselt mõjutatud kaubaturuga. Kuna käesolev koondumine ei mõjuta oluliselt konkurentsiolukorda eelpool nimetatud kaubaturul, ei ole kaubaturgude täpne piiritlemine vajalik.

3.2.2 Õlleodra müügi ja odraseemnete müügi kaubaturud

Kuna õlleoder on linnaste tootmisel oluliseks tootmissisendiks, tekib käesoleva koondumise puhul vertikaalne seos linnaste tootmise ja müügi ning õlleodra müügi kaubaturgude vahel. Koondumise teate kohaselt tegutseb õlleodra müügi kaubaturul Svenska Lantmännen, kes müüb oma toodangut Euroopa Liidus.

Odraseemnete müügi kaubaturul tegutsevad DMG valitseva mõju all olevad Poola äriühingud ning DMG müüb odraseemneid eelkõige teda õlleodraga varustavatele tootjatele.

Kuivõrd nimetatud kaubaturgude puhul koondumise osalistel Eestis käivet ei teki, ei pea Konkurentsiamet käesolevas otsuses õlleodra müügi ja odraseemnete müügi kaubaturgude konkurentsiolukorra mõju hindamist vajalikuks.

4. Hinnang koondumisele

KonkS § 22 lg 3 kohaselt keelab Konkurentsiamet koondumise, kui see oluliselt kahjustab konkurentsi kaubaturul, eelkõige turgu valitseva seisundi tekkimise või tugevnemise kaudu.

KonkS § 13 lg 1 järgi omab turgu valitsevat seisundit ettevõtja või mitu samal kaubaturul tegutsevat ettevõtjat, kelle positsioon võimaldab tal/neil sellel kaubaturul tegutseda arvestataval määral sõltumatult konkurentidest, varustajatest ja ostjatest. Turgu valitseva seisundi olemasolu eeldatakse, kui ettevõtjale või mitmele samal kaubaturul tegutsevatele ettevõtjale kuulub kaubaturul vähemalt 40 protsenti käibest.

Kuivõrd linnased on õlle tootmise üks peamisi komponente, saatis Konkurentsiamet konkurentsiolukorra analüüsimiseks ning koondumisest tulenevate mõjude hindamiseks teabe taotlused seitsmele õlletootjale. Saadetud teabe taotlustes küsis Konkurentsiamet infot õlletootjate olemasolevate varustajate, võimalike alternatiivsete varustajate kohta ning arvamust geograafilise turu ulatuse osas. Samuti palus Konkurentsiamet õlletootjate hinnangut erinevate koondumise järgselt tekkida võivate olukordade kohta (nt tarnete olukorra muutumine, koondumise mõju konkurentsile).

Konkurentsiametile vastas viis ettevõtjat, kes leidsid, et linnaste ostmiseks on erinevaid võimalusi. Lisaks Vikingi kontserni kuuluvate ettevõtjate tarnetele kasutatakse linnaste ostmise võimalust Saksamaa ja Soome linnasetootjatelt, huvipakkuvaks peeti ka Belgia linnasetootjat. Ostuks kasutatakse nii kindla koguse peale aastaseks perioodiks sõlmitud lepinguid kui ka lepinguta ostu-müüki. Geograafilise turu ulatuse osas leiti, et sobivad linnasetarnijad jäävad Euroopa Liidu piiresse, kuid kõrgete transpordikulude tõttu on Baltikumist, Soomest ja Poolast kaugemal asuvate tootjate konkurentsivõime madalam. Käesoleva koondumise kohta arvasid ettevõtjad, et tõenäoliselt konkurents väheneb. Üks

ettevõtja, kes ei kasutanud koondumise osaliste linnaseid, ei osanud hinnata võimalikku mõju konkurentsiolukorrale.

Koondumise osaliste suuremateks konkurentideks Euroopa Liidus on Malteries Soufflet (Prantsusmaa), Boormalt (Belgia), Cargill B.V Malt Division (Holland), Malteurop Groupe (Prantsusmaa), Graincorp Malt (Ühendkuningriik). Lisaks nimetatud äriühingutele tegutseb turul hulgaliselt väiksemaid linnaste tootmise ja müügiga tegelevaid ettevõtjaid, regionis on lähim konkurent näiteks UAB Maltosa (Leedu).

Eeltoodut arvestades on Konkurentsiamet seisukohal, et käesoleva koondumise osaliste tegevuste vahel ei teki horisontaalseid kattuvusi ega vertikaalseid seoseid ning koondumise tulemusena ei muutu oluliselt konkurentsiolukord ega kaubaturgude struktuur. Samuti ei tekita ega tugevda käesolev koondumine turgu valitsevat seisundit KonkS § 13 lg 1 tähenduses. Seega ei esine käesoleva koondumise puhul KonkS § 22 lg 3 nimetatud asjaolusid, mis tingiksid koondumise keelamise.

Lähtudes eeltoodust ja juhindudes KonkS § 27 lg 1 p 1

otsustan:

anda luba Viking Malt Oy ja Danish Malting Group A/S koondumisele.

Otsuse peale võib esitada vaide Konkurentsiameti peadirektorile haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse Tallinna Halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras 30 päeva jooksul, arvates käesoleva otsuse teatavakstegemisest.

KonkS § 27 lg 6¹ kohaselt peavad koondumise osalised koondumise jõustama kuue kuu jooksul koondumiseks loa andmise otsuse kehtima hakkamisest arvates. Konkurentsiamet võib koondumise osalise põhjendatud taotluse alusel seda tähtaega ühe korra pikendada kuni ühe aastani.

/allkirjastatud digitaalselt/

Kristel Rõõmusaar
Konkurentsiameti juhataja – peadirektori asetäitja

*Konkurentsiameti 29.02.2016 otsuse nr 5.1-5/16-008
ärakiri on samane originaaliga. Ärakirjast on välja
jäetud ärisaladused, vastavad kohad on tekstis
tähistatud nurksulgudega.*

/Kairi Kaasik-Aaslav/ 10.03.2016